

Ernest Hemingvej

LOV RAVAN SREĆI¹

Te godine planirali smo da hvatamo marline uz obalu Kube mesec dana. Ovaj period je počeo desetog aprila, a do desetog maja uhvatili smo dvadeset pet marlina i istekao nam je najam broda. Tada je trebalo da kupimo poklone za sve kod kuće u Ki Vestu i napunimo *Anitu* sa malo više skupog kubanskog goriva no što nam je trebalo da se vratimo, prođemo carinu i dođemo kući. No, veliki komadi još nisu došli.

„Hoćete li je još jedan mesec, kapetane?“, pitao je g. Džoz. On je vlasnik *Anite* i iznajmljivao je brod za deset dolara dnevno. Tadašnja standardna dnevna cena najma bila je trideset pet dolara. „Ako želiš da ostaneš, mogu ti spustiti cenu na devet dolara.“

„Odakle nam tih devet dolara?“

„Platićeš mi kad zaradiš. U naftnoj kompaniji u Kubi te znaju, pa kad stigne račun, mogu im platiti novcem od prošlomesečnog najma. Ako vreme bude loše, možeš nešto napisati.“

„U redu“, rekao sam, i pecali smo još mesec dana. Do tada smo imali četrdeset dva marlina, ali veliki komadi još nisu došli. Tamna, teška struja motala se blizu tvrđave Moro – ponekad bi bilo more mamaca – i ribe su iskakale kod pramca, a ptice ih sve vreme nadletale. Ali nismo uhvatili nijednog velikog marlina, iako smo svakodnevno hvatali, ili puštali, bele marline, a jednog dana sam ih uhvatio čak pet.

Bili smo veoma popularni duž obale jer smo raskomadali svu ribu i delili je, pa kada bismo prolazili pored tvrđave Moro i kanalom prema pristaništima kod Trga San Francisko s podignutom zastavom sa slikom marlina, viđali smo kako gomila počinje da trči ka

¹ Ova priča iz zaostavštine Ernesta Hemingveja objavljena je 2020. godine u časopisu *The New Yorker*. Kako u razgovoru koji je publikovan zajedno s njom objašnjava njegov unuk Šon Hemingvej (Treisman, D. (2020). "Ernest Hemingway's Grandson on an Unpublished Story from the Author's Archive: A Conversation with Seán Hemingway". *The New Yorker* [June 1]), jedna rukopisna verzija nalazila se u Biblioteci i muzeju Džona F. Kenedija u Bostonu, u delu koji je posvećen autorovoj zaostavštini, a druga u arhivi izdavačke kuće „Skribner“ na Univerzitetu Princeton, među dokumentima Hemingvejevog biografa Karlosa Bejkera. Priča je u značajnoj meri autobiografskog karaktera, ali Šon Hemingvej ističe da je on čita kao fiktionalni zapis koji, slično memoarskoj knjizi *Pokretni praznik* (1964), osvetljava određene stvarne događaje. Tekst ne opisuje jedno konkretno iskustvo tokom pecanja već spaja više zasebnih iskustava, ponajviše ona koja je Hemingvej doživeo 1933. godine, kada se događaji iz priče i odvijaju. Ne postoje precizni podaci o vremenu nastanka priče, ali Šon Hemingvej spekulira da je ona napisana između 1936. i 1956. godine, premda ne smatra da predstavlja samo beleške koje je autor pravio tokom pisanja novele *Starac i more* (1952) i rada na istoimenom filmu (1958) već misli da je u pitanju tekst koji je blizak toj noveli pošto obrađuje iste ili slične teme u istom ili sličnom kontekstu. Važan aspekt priče jeste i politička pozadina života na Kubi jer se spominju sukobi stanovništva s policijom, čemu je autor svedočio tridesetih godina dvadesetog veka, naročito u vreme režima Herarda Mačada i nakon njegove smrti, ali Šon Hemingvej ne opisuje ovu ravan priče kao ključnu nego je vidi kao antipod životu na otvorenom moru. Najzad, naslov tom nenaslovljenom tekstu u rukopisu dao je Patrik Hemingvej, autorov sin, pozajmivši naslovnu frazu jednog od poglavlja dela *Zeleni bregovi Afrike* (1935), u pokušaju da napravi paralelu između safarija i ribolova, ali i da aludira na tekst Deklaracije o nezavisnosti SAD. Naslov koji se ovde koristi preuzet je iz izdanja: Hemingvej, E. (1965). *Zeleni bregovi Afrike*. (A. S. Petrović, prev.). Titograd: Grafički zavod. (Prim. prev.)

dokovima. Ribari su te godine zarađivali između osam i dvanaest centi za pola kile ribe, a cena na tržištu bila je duplo veća. Jednog dana kada smo istakli pet zastava, policija je morala da rastera gomilu pendrecima. To je bilo ružno i loše. Ali i ta godina na kopnu bila je ružna i loša.

„Oni prokleti policajci teraju naše redovne mušterije i uzimaju svu ribu”, rekao je g. Džoz. „Idi dođavola”, odvratio je policajcu koji je pružao ruku za parče marlina od pet kila. „Nisam ranije viđao tvoje ružno lice. Kako se zoveš?”

Policajac mu je rekao kako se zove.

„Da li smo ga zapisali u *compromiso*, kapetane?”

„Nismo.”

Compromiso je bila sveska u koju smo zapisivali imena ljudi kojima smo obećali ribu.

„Zapiši ga u *compromiso* za malu količinu za sledeću nedelju, kapetane”, rekao je g. Džoz. „Sada, policajče, nosi se dođavola odavde i mlati nekoga ko nam nije prijatelj. Video sam dovoljno prokletih policajaca u životu. Idi. Uzmi pendrek i pištolj i skloni se s pristaništa, osim ako nisi pristanišna policija.”

Konačno, riba je bila raskomadana i podeljena po spisku, a sveska je bila puna obećanja za sledeću nedelju.

„Idi do hotela, kapetane, i umij se. Istuširaj se, pa ćemo se sresti tamo. Onda možemo otići do 'Floridite' i razgovarati o svemu. Taj policajac me je iznervirao.”

„Dođi i ti gore, istuširaj se.”

„Ne. Mogu se i ovde srediti. Nisam se danas oznojio kao ti.”

Tako sam se popeo popločanom prečicom do hotela „Ambos Mundos”, proverio da li me na recepciji čeka pošta i stigao liftom na poslednji sprat. Moja soba je gledala na severoistok, a vetar je duvao kroz otvorene prozore i donosio svežinu. Pogledao sam kroz prozor na krovove starog dela grada i luku i posmatrao *Orizabu* kako polako isplovlja iz luke s upaljenim svetlima. Bio sam umoran od ribolova i želeo sam da legnem. Ali znao sam da bih, ako legnem, mogao zaspati, pa sam seo na krevet, gledao kroz prozor, posmatrao slepe miševе kako love, a na kraju sam se skinuo, istuširao, obukao čistu odeću i spustio u prizemlje. G. Džoz je čekao na vratima hotela.

„Mora da si umoran, Erneste”, rekao je.

„Ne”, slagao sam.

„Ja jesam”, rekao je. „Samo od toga što sam te gledao kako vadiš toliku ribu. Još dve i oborili bismo rekord. Sedam riba i osma do očiju.” Ni g. Džoz ni ja nismo želeli da razmišljamo o očima osme ribe, ali uvek smo navodili rekord na taj način.

Šetali smo uskim trotoarom Ulice Obispo, a g. Džoz je gledao osvetljene izloge. Nikada nije kupovao ništa dok ne dođe vreme za povratak kući, ali voleo je da gleda sve što se prodavalo. Prošli smo poslednje dve radnje i mesto gde su se prodavale srećke za lutriju, pa otvorili vrata starog restorana „Floridita”.

„Sedi, kapetane”, reče g. Džoz.

„Ne. Bolje mi je kod šanka.”

„Pivo”, naruči g. Džoz. „Nemačko pivo. Šta ćeš piti, kapetane?”

„Zamrznuti daikiri bez šećera.”

Konstante napravi daikiri i ostavi dovoljno u šejkeru za još dva. Čekao sam da g. Džozu načne temu. Pokrenuo ju je čim mu je stiglo pivo.

„Karlos kaže da moraju stići narednog meseca”, rekao je. Karlos je bio naš kubanski ortak i odličan komercijalni hvatač marlina. „Kaže da nikada nije video takvu struju i, kad dođu, biće to nešto neviđeno. Kaže da moraju doći.”

„Rekao je i meni.”

„Ako želiš da probaš još jedan mesec, kapetane, mogu smanjiti cenu na osam dolara dnevno i mogu kuvati da ne trošimo novac na sendviče. Možemo svratiti u uvalicu za ručak, a ja ću kuvati tamo. Uvek upecamo bonito ribe s talasastim prugama. Ukusne su kao male tune. Karlos kaže da može jeftino obaviti kupovinu na pijaci kada ide po mamac. A možemo večerati u restoranu 'Dragulj San Franciska'. Juče sam tamo dobro jeo za tri-deset pet centi.”

„Ja sinoć nisam jeo i tako sam uštedeo novac.”

„Moraš jesti, kapetane. Možda si zato umoran danas.”

„Znam. Ali, jesi li siguran da želiš da probaš još jedan mesec?”

„Tako ne moramo da držimo čamac na kopnu ceo mesec. Zašto bismo odlazili kad velike ribe dolaze?”

„Imaš neka preča posla?”

„Ne. Ti?”

„Misliš da će zaista doći?”

„Karlos kaže da moraju doći.”

„A šta ako zakačimo jednog i ne možemo da ga uhvatimo s ovim priborom koji imamo?”

„Moraćemo da se snađemo. Moći ćeš da se nosiš s njim zauvek ako dobro jedeš. A mi ćemo dobro jesti. A razmišljao sam i o nečemu drugom.”

„O čemu?”

„Ako odeš da spavaš rano i nemaš društveni život, možeš se probuditi u zoru i pisati, pa do osam sati obaviti sav posao za taj dan. Karlos i ja ćemo sve pripremiti, ti samo treba da se ukrcaš.”

„U redu”, rekao sam. „Bez društvenog života.”

„Društveni život te umori, kapetane. Ali ne mislim da nemaš nikakav društveni život. Samo ga ograniči na subotu uveče.”

„U redu”, rekao sam. „Društveni život samo subotom. Sada, šta predlažeš da pišem?”

„To je na tebi, kapetane. Ne želim da se mešam u to. Uvek si dobro pisao kada bi se posvetio tome.”

„Šta bi voleo da čitaš?”

„Zašto ne napišeš dobre kratke priče o Evropi, ili o Zapadu, ili o onome kad si lutao, ili o ratu, ili sličnom? Zašto ne napišeš neku o stvarima koje samo ti i ja znamo? Napiši nešto o onome što je naš brod video. Možeš ubaciti dovoljno društvenog života da privuče sve.”

„Ja se povlačim iz društvenog života.”

„Naravno, kapetane. Ali imaš dovoljno toga da se sećaš. Sada ti povlačenje neće naškoditi.”

„Ne”, rekao sam. „Hvala vam puno, g. Džozu. Poću da radim sutra ujutro.”

„Onda, pre nego što počnemo s novim sistemom, mislim da bi trebalo da večeras pojedеш veliki biftek kako bi bio jak sutra, i probudio se oran za rad i spreman za ribolov. Karlos kaže da velike ribe mogu doći bilo kad. Kapetane, moraš biti u najboljoj formi za njih.”

„Da li misliš da bi još jedan koktel mogao da mi naškodi?”

„Ma ne, kapetane. U njemu ima samo ruma i malo soka od limete i likera od višnje. To ne može naškoditi čoveku.”

Upravo tada, ušle su dve devojke koje smo poznavali. Bile su veoma lepe i raspoložene.

„Ribari”, reče jedna na španskom.

„Dva velika zdrava ribara sa mora”, reče druga devojka.

„B. D. Ž.”, rekao mi je g. Džoz.

„Bez društvenog života”, potvrdio sam.

„Imate neke tajne?”, upitala je jedna od devojaka. Bila je to strašno lepa devojka i u njenom profilu nije se videla čak ni blaga nesavršenost gde je ruka nekog starog prijatelja oštetila čistotu linije njenog prilično lepog nosa.

„Kapetan i ja razgovaramo o poslu”, rekao je g. Džoz. Devojkama i one su otišle u stražnji deo. „Vidiš kako je lako?”, upitao me je g. Džoz. „Ja ću se baviti društvenim životom, a ti samo treba da ustaješ rano, pišeš i budeš spreman za ribolov. Lov na veliku ribu. Onu vrstu ribe koja može imati skoro petsto kila.”

„Zašto se ne bismo zamenili”, rekao sam. „Ja ću se baviti društvenim životom, a ti ustaj rano, piši i održavaj se u formi za lov na veliku ribu koja može imati skoro petsto kila.”

„Ne bi mi smetalo, kapetane”, reče g. Džoz ozbiljno. „Ali, ti si taj koji ume da piše. I mlađi si od mene i bolje se snalaziš sa ribama. Ja lovim tek toliko da izdržavam motor, da mi ne propadne kada vozim ovako brzo.”

„Znam”, rekao sam. „Pokušaću i da napišem nešto dobro.”

„Želim da budem ponosan na tebe”, rekao je g. Džoz. „I želim da uhvatimo najvećeg jebenog marlina koji je ikada plivao u okeanu, da ga pošteno izmerimo, isečemo i podelimo sirotinji koju poznajemo, i da ne damo ni komad nijednom nasilnom policajcu u državi.”

„Uradićemo to.”

Upravo tada, jedna od devojaka nam mahnu iz unutrašnjosti bara. Veče je bilo loše i osim nas tu nije bilo nikog drugog.

„B. D. Ž.”, rekao je g. Džoz.

„B. D. Ž.”, ponovio sam ritualno.

„Konstante”, rekao je g. Džoz, „Ernesto traži konobara. Naručićemo nekoliko velikih bifteka.”

Konstante se nasmejao i mahnuo prstom konobaru.

Kada smo prolazili pored devojaka na putu do trpezarije, jedna od njih pružila je ruku; stisnuo sam je i svečano prošaputao na španskom: „B. D. Ž.”

„O, bože”, rekla je druga. „Oni se bave politikom i to u ovakvoj godini.” Bile su impresionirane i pomalo uplašene.

Sutradan ujutro, kada me prvi sunčevi zrak sa druge strane zaliva probudio, ustao sam i počeo da pišem kratku priču koja bi se svidela g. Džoziju. Pisao sam o *Aniti*, obali i stvarima koje smo znali da su se dogodile, a trudio sam se da dočaram more i stvari koje smo svakodnevno gledali, mirisali, čuli i osećali. Radio sam na priči svakog jutra, a svakog dana pecali smo i hvatali dobre ribe. Trenirao sam naporno i vadio sve ribe stojeći, umesto da sedim u stolici. Ali, opet, velike ribe nisu dolazile.

Jednoga dana, videli smo marlina kako vuče čamac komercijalnog ribara, dopola u vodi, i prska oko sebe kao gliser dok se praćaka. Onda je pobegao. Drugog dana, tokom kišne oluje, videli smo četiri čoveka kako pokušavaju da ubace u čamac jednog drugog marlina, širokog, duboko zaronjenog i tamnoljubičastog. Taj marlin bio je teži od dvesta kila i video sam njegove ogromne odreske na mermernoj ploči na staroj pijaci.

Onda, jednog sunčanog dana, uz jaku struju i vodu toliko čistu i bistru da se na ulazu u luku videla riba na dubini od deset hvata, uhvatili smo svog prvog velikog marlina baš izvan Moroa. U to vreme nije bilo štapova sa strane brodova niti držača za štapove, a ja sam upravo puštao lagani kanap, nadajući se da ću uhvatiti skušu u kanalu, kada se pojavila ova riba. Došla je u naletu, a kljun joj je nalikovao odsečenom štapu za bilijar. Glava iza kljuna izgledala je ogromno, a telo se činilo široko kao čamac. Zatim je prošla pored nas munjevito, ostavljajući trag paralelno s brodom, dok se mašinicica vrtela tako brzo da je bila vrela na dodir. Na njoj je bilo preko trista pedeset metara kanapa od petnaest niti, a polovina od toga nestala je dok sam došao do pramca *Anite*.

Stigao sam tamo držeći se rukohvata koje smo ugradili na vrh kabine. Vežbali smo ovaj trk i penjanje preko prednjeg dela palube gde možeš da osloniš noge na pramac. Ali nikada nismo vežbali s ribom koja bi projurila pored kao ekspresni voz dok stojite na stanicima, naročito ne dok jednom rukom držite štap koji se trese i zabija u držač i drugom rukom i bosim stopalima pokušavate da se zaustavite na palubi, a riba vas vuče napred.

„Hvataj je, Džozii!“, viknuo sam. „Odvući će ceo kanap.“

„Uhvatio sam je, kapetane. Evo je.“

Do tada sam se jednom nogom oslonio na krmu *Anite*, a drugu sam stavio na sidro s desne strane. Karlos me je držao oko struka, a ispred nas se praćakala riba. U skoku je izgledala kao bačva vina. Na jakom suncu činila se srebrno i primetio sam široke ljubičaste pruge sa strane. Kad god bi iskočila, čuo se prasak kao da konj pada s litice, a iskakala je stalno iznova. Mašinicica je bila prevruća za držanje, a kanap se sve više tanjio iako je *Anita* sledila ribu punom brzinom.

„Možeš li je izvući još malo?“, pitao sam g. Džozija.

„Nema šanse“, odgovorio je. „Koliko ti još možeš?“

„Malo, jebote.“

„Velik je“, rekao je Karlos. „Najveći marlin kog sam u životu video. Samo da hoće da stane. Da ode dole. Onda ga možemo napasti i privući.“

Riba je prvo krenula od tvrđave Moro do dela obale prekoputa hotela „Nacional“. Tuda smo otprilike i mi prošli. Zatim je, kad je na mašinicici ostalo manje od dvadeset metara kanapa, zastala, i mi smo je napali, sve vreme namotavajući kanap. Sećam se da je ispred nas bio brod kompanije *Grejs lajn* s crnim izviđačkim brodićem koji se vraćao ka njemu i brinuo sam se da bismo mu mogli preseći kurs. Potom se sećam da sam ga po-

smatrao dok sam namotavao kanap i onda se vraćao do krme i gledao veliki brod kako ubrzava. Bio je daleko od nas, a ni brodić nam nije smetao.

Sada sam sedeo u stolici, riba se kretala gore-dole, a mi smo imali trećinu kanapa namotanog na mašinici. Karlos je sipao morsku vodu na mašinicu da je ohladi, a na moju glavu i ramena istresao je čitavu kofu.

„Kako ide, kapetane?“, pitao je g. Džozzi.

„Okej.”

„Nisi se povredio tamo na pramcu?”

„Ne.”

„Jesi li ikada pomislio da postoji takva riba?”

„Ne.”

„Grande. Grande”, Karlos je neprestano govorio. Drhtao je kao lovački pas, dobar lovački pas. „Nikada nisam video takvu ribu. Nikada. Nikada. Nikada.”

Nismo ga videli sledećih sat i dvadeset minuta. Struja je bila veoma jaka i odnela nas je prekoputa Kohimara, skoro deset kilometara od mesta gde je riba prvi put zaronila. Bio sam umoran, ali ruke i noge su mi bile u dobrom stanju i postepeno sam ga privlačio, pazeći da ga nikada ne povučem oštro ili da ga ne trznem. Sad sam mogao da ga uhvatim. Nije bilo lako, ali bilo je moguće ako držite kanap tako da ne pukne.

„Izroniće on”, rekao je Karlos. „Ponekad velike ribe izrone i možeš ih uhvatiti dok ne shvate šta se dešava.”

„Zašto sada izranja?” pitao sam.

„Zbunjen je”, rekao je Karlos. „A ti ga navodiš. Ne zna o čemu se radi.”

„Nećemo mu dozvoliti da sazna”, rekao sam.

„Imaće preko četiristo kila kada ga očistimo”, rekao je Karlos.

„Ostavi ga”, rekao je g. Džozzi. „Ne želiš da promeniš taktiku, kapetane?”

„Ne.”

Kad smo ga videli, znali smo koliko je zaista velik. Nije se moglo reći da je bio zstrašujući. Ali bio je impresivan. Videli smo da pliva sporo i tiho, da se skoro ne miče u vodi i da mu dva velika grudna peraja liče na ljubičasta sečiva kose. Onda je spazio čamac i kanap je počeo da leti s mašinicice kao da ga vuče automobil, a on je krenuo da iskače prema severozapadu, dok je voda prštala oko njega pri svakom skoku.

Morao sam ponovo otići na pramac i gonili smo ga dok nije zaronio. Ovog puta je zaronio gotovo prekoputa tvrđave Moro. Zatim sam se ponovno vratio do krme.

„Želiš piće, kapetane?”, pitao me je g. Džozzi.

„Ne”, rekao sam. „Neka Karlos stavi malo ulja u mašinicu, ali da ne prospe okolo, i neka me još malo zalije morskim vodom.”

„Ne želiš ništa drugo, kapetane?”

„Dve ruke i nova leđa”, rekao sam. „Ovaj prokletnik se uopšte nije umorio.”

Sledeći put smo ga videli sat i po kasnije, daleko od Kohimara, i opet je skakao i bežao, pa sam morao ponovo na pramac dok smo ga gonili.

Kad sam se vratio do krme i mogao da sednem, g. Džozzi je pitao: „Kako je, kapetane?”

„Ne umara se. Ali štap počinje da se krivi.”

Štap je bio savijen kao nategnut luk. Ali sad, kad bih ga podigao, nije se ispravljao kao što bi trebalo.

„Izdržaće još malo”, rekao je g. Džozzi. „Možeš tako zauvek, kapetane. Želiš li još malo vode na glavu?”

„Ne još”, rekao sam. „Brinem za štap. Njegova težina ga je olabavila.”

Sat vremena kasnije, privlačio sam ribu polako i sigurno, a ona je pravila velike i spore krugove.

„Umorio se”, rekao je Karlos. „Sad će doći lako. Mehur mu se napunio vazduhom od praćakanja i ne može da zaroni duboko.”

„Štap je gotov”, rekao sam. „Ne mogu više uopšte da ga ispravim.”

To je bilo tačno. Vrh štapa je dodirivao površinu vode i kad biste ga povukli da podignete ribu i namotate kanap, nije reagovao. To više nije ni bio štap. Bio je to zamišljeni nastavak kanapa. Još je bilo moguće namotati nekoliko centimetara kanapa kad se podigne. Ali ne više od toga.

Riba se kretala u sporim krugovima i kako se udaljavala od broda tako je malo-pomalo odmotavala kanap s mašine. Kad se vraćala, ja sam ga namotavao. Ali pošto štap više nije mogao da se ispravi, niste je mogli kazniti i više uopšte niste imali kontrolu nad njom.

„Loše je, kapetane”, rekao sam g. Džoziju. Jedan drugoga smo zvali kapetanom. „Ako sad odluči da zaroni i uquine, nikada ga nećemo izvući.”

„Karlos kaže da izranja. Kaže da se nagutao toliko vazduha da ne može da zaroni u dubinu i uquine. Kaže da se veliki marlini uvek tako ponašaju pred kraj ako su se mnogo praćakali. Iskočio je trideset šest puta, brojao sam, a možda sam nekoliko i propustio.”

Nikada nisam čuo g. Džozija da toliko dugo priča i bio sam impresioniran. Upravo tada, velika riba počela je da zaranja, dole i dole i dole. Držao sam mašinicu obema rukama i zatezao kanap skoro do tačke pucanja, osećajući kako se delovi mašine polako okreću pod mojim prstima.

„Koliko je sati?”, pitao sam g. Džozija.

„Držiš ga već tri sata i pedeset minuta.”

„Mislio sam da si rekao da ne može da zaroni i uquine”, rekao sam Karlosu.

„On mora da izađe, Hemingveje. Znam da mora da izađe.”

„Reci to njemu”, odgovorio sam.

„Donesi mu malo vode, Karlose”, rekao je g. Džozzi. „Ne pričaj ništa, kapetane.”

Ledena voda mi je prijala i pljunuo sam je na zglobove, rekavši Karlosu da mi prope ostatak iz čaše po zatiljku. Znoj mi je solio mesta na ramenima koja je kaiš za držanje štapa ožuljao, ali bilo je toliko vruće na suncu da nisam ni osetio toplinu krvi. Bio je jul, a sunce je bilo u zenitu.

„Nanesi mu još malo morske vode na glavu”, rekao je g. Džozzi. „Sunderom.”

Upravo tada, riba prestade da vuče kanap. Nije se pomerala neko vreme, držeći se čvrsto za mene kao da sam zakačen za betonski stub, a zatim je polako počela da izranja. Namotavao sam kanap, i to samo zglobovom jer štap više nije bio elastičan već labav poput vrbove grančice.

Kad je riba bila otprilike na hvat ispod površine, tako da smo videli da liči na dugačak kanu s ljubičastim prugama i dva velika isturena peraja, počela je da kruži polako.

Držao sam je koliko sam mogao, pokušavajući da smanjim krug kojim se kreće. Držao sam kanap dok štap nije popustio. Nije se slomio napola. Naprosto je klonuo.

„Izreži trideset hvati kanapa s velikog štapa”, rekao sam Karlosu. „Držaću ga dok kruži, a kad bude došao, imaćemo dovoljno kanapa da ga pričvrstimo za debeli kanap, pa ću zameniti štapove.”

Nije više bilo govora o svetskom rekordu u hvatanju ribe, ili o bilo kakvom drugom rekordu, pošto je štap uništen. Ali sad smo ga uhvatili, i trebalo bi da ga privučemo velikom opremom. Jedini problem bio je to što je veliki štap previše čvrst za kanap od petnaest niti. To je bio moj problem i morao sam da ga rešim.

Karlos je s velikog kotura skidao beli kanap od trideset šest niti, mereći ga rukama dok ga je provlačio kroz vođice i bacao na palubu. Zadržavao sam ribu koliko sam mogao beskorisnim štapom i gledao kako Karlos seče beli kanap i povlači ga kroz vođice.

„Dakle, kapetane”, rekao sam g. Džoziju, „uzmi sad ovaj kanap kad se on bude vraćao i uhvati dovoljno da Karlos može da ga pričvrsti za drugi. Samo ga uzmi nežno i polako.”

Riba je uporno kružila, a g. Džozij je zatezao kanap malo-pomalo i predavao ga Karlosu, koji ga je vezivao za beli kanap.

„Zavezao ih je”, rekao je g. Džozij. Još uvek je imao oko metar zelenog kanapa od petnaest niti za rezervu i držao ga je prstima kad je riba stigla do unutrašnjeg dela kruga kojim se kretala. Sklonio sam ruke s malog štapa, položio ga i uzeo veliki koji mi je Karlos pružio.

„Odseci kad god budeš spreman”, rekao sam Karlosu. G. Džoziju sam rekao: „Pusti svoj deo lepo i lagano, kapetane, a ja ću kočiti vrlo, vrlo polako dok ne vidimo kako ide.”

Posmatrao sam zeleni kanap i veliku ribu kad ga je Karlos odrezao. Zatim sam začuo nekakav neljudski krik. Kao da se izdvojio sav očaj koji je nekog obuzeo i pretvorio se u zvuk. Potom sam video kako zeleni kanap polako prolazi kroz prste g. Džozija i posmatrao sam kako odlazi dole, dole, i nestaje. Karlos je odrezao pogrešnu petlju na čvorovima koje je napravio. Riba se izgubila iz vida.

„Kapetane”, rekao je g. Džozij. Nije izgledao najbolje. Zatim je pogledao na sat. „Četiri sata i dvadeset i dva minuta”, rekao je.

Sišao sam da vidim kako je Karlos. Povraćao je u toaletu i rekao sam mu da se ne oseća loše, da to može da se dogodi bilo kome. Njegovo smeđe lice bilo je tužno i govorio je toliko tiho i neobično da sam ga jedva čuo.

„Celog života pecam i nikada nisam video takvu ribu i uradio sam to što sam uradio. Uništio sam tvoj i svoj život.”

„Nikako”, rekao sam mu. „Ne pričaj gluposti. Uhvatićemo mnogo veće ribe.” Ali nikad nismo.

G. Džozij i ja sedeli smo na krmi i pustili *Anitu* da pluta. U zalivu je bio divan dan, pirkao je tek lagani povetarac, posmatrali smo obalu i niske planine iza nje. G. Džozij nanosio je merbromin na moja ramena i ruke, na mesta gde sam držao štap i na bose tabane gde mi je koža bila izlizana. Zatim je smučkao dva viskija s limunom i šećerom.

„Kako je Karlos?”, pitao sam.

„Prilično je slomljen. Samo čuči tamo dole.”

„Rekao sam mu da ne krivi sebe.”

„Naravno. Ali on čuči tamo dole i krivi sebe.”

„Kako ti se sad sviđaju velike ribe?”, pitao sam.

„Oduvek sam želeo samo njih da lovim”, rekao je g. Džozzi.

„Jesam li je dobro držao, kapetane?”

„Da, jebote.”

„Ne. Reci mi istinu.”

„Najam ističe danas. Sad ću loviti besplatno, ako želiš.”

„Ne.”

„Više bih voleo da je tako. Sećaš se kako je krenuo prema hotelu 'Nacional' kao lud?”

„Sećam se svega.”

„Jesi li dobro pisao, kapetane? Nije ti teško da pišeš rano ujutro?”

„Pisao sam koliko sam mogao.”

„Nastavi i svi ćemo biti u redu.”

„Možda ću napraviti pauzu sutra ujutro.”

„Zašto?”

„Leđa me bole.”

„Glava te ne boli, zar ne? Ne pišeš leđima.”

„Ruke će me boleti.”

„Dođavola, možeš držati olovku. Videćeš sutra ujutro da ćeš verovatno želeći da pišeš.”

Začudo, zaista jesam želeo da pišem i dobro sam to radio, pa smo isplovili u osam i vreme je bilo savršeno, s laganim povetarcem i strujom blizu tvrđave Moro, isto kao i prethodnog dana. Tog dana nismo postavljali laganu opremu kada smo stigli do otvorenog mora. Nećemo ponoviti grešku. Uhvatio sam lokardu od dve kile za mamac jedinom zaista velikom opremom koju smo imali. Imali smo težak štap marke hardi i mašinicu s belim kanapom od trideset i šest niti. Karlos je ponovo svezao trideset hvati kanapa koji je uzeo dan ranije i mašinicu od dvanaest centimetara bila je puna. Jedino što je štap bio previše krut. U lovu na velike ribe, štap koji je previše krut ubija ribolovca, a štap koji se pravilno savija ubija ribu.

Karlos je govorio samo kad bismo ga nešto pitali i još je bio utučen. Ja nisam mogao da budem utučen jer sam bio previše tužan, a g. Džozzi nije bio sklon tuzi.

„Celo jutro samo tresu tu svoju prokletu glavu”, rekao je. „Tako ništa neće uloviti.”

„Kako se osećaš, kapetane?”, pitao sam.

„Dobro”, rekao je g. Džozzi. „Sinoć sam otišao u grad, sedeo na trgu i slušao ženski orkestar, popio nekoliko piva i onda sam svratio kod Donovanana. Tamo je bilo pakleno.”

„Kako pakleno?”

„Užasno pakleno. Loše. Kapetane, drago mi je što nisi bio tamo.”

„Pričaj mi”, rekao sam, držeći štap dobrano sa strane i visoko tako da je velika lokarda poskakivala na vrhu talasa. Karlos je okrenuo *Anitu* da prati ivicu struje pored tvrđave Kabanja. Beli valjak mamca skakao je i leteo po talasima, a g. Džozzi smestio se u stolicu i spustio još jednu veliku lokardu kao mamac sa svoje strane krme.

„Kod Donovanana je došao čovek koji je tvrdio da je kapetan tajne policije. Rekao je da mu se sviđa moje lice i da će ubiti koga god želim u lokalnu meniju za poklon. Pokušao sam

da ga smirim. Ali rekao je da mu se sviđam i da želi da ubije nekoga da to dokaže. Bio je to jedan od onih specijalnih Mačadovih policajaca. Policajaca koji tuku ljude.”

„Poznajem ih.”

„Pretpostavio sam da ih poznaješ, kapetane. U svakom slučaju, drago mi je što nisi bio tamo.”

„Šta je radio?”

„Sve vreme je želeo da ubije nekoga da pokaže koliko mu se sviđam, a ja sam mu ponavljao da to nije potrebno i da samo popije piće i zaboravi na to. Onda bi se malo smirio, ali je kasnije opet želeo da ubije nekoga.”

„Mora da je bio fin momak.”

„Kapetane, bio je ništarija. Pokušao sam da mu pričam o ribi kako bih mu skrenuo misli. Ali on je rekao: 'Serem se na tvoju ribu. Nisi ti nikada uhvatio nikakvu ribu. Kapiraš?' Pa sam ja rekao: 'U redu, sereš se na moju ribu. Neka bude tako, pa da ti i ja lepo odemo kući.' 'Malo sutra idemo kući!', kaže on. 'Ubiću nekoga tebi na poklon i serem se na tu tvoju ribu. Nije bilo nikakve ribe. Je l' ti to jasno?' Tada sam mu poželeo laku noć, kapetane, i platio sam Donovanu, a policajac je bacio novac sa šanka i stao na njega. 'Malo sutra ćeš ti ići kući', rekao je. 'Ti si moj prijatelj i ostaćeš ovdje.' Tako da sam mu poželeo laku noć, a Donovanu sam rekao: 'Donovane, žao mi je što je tvoj novac na podu.' Nisam znao šta će taj policajac pokušati da uradi i nije me bilo briga. Pošao sam kući. Čim sam krenuo, izvadio je pištolj i počeo da udara drškom nekog nesrećnog šljakera koji je tamo pio pivo i nije progovorio ni reči cele noći. Niko ništa nije uradio policajcu. Ni ja. Sramota me je, kapetane.”

„Neće te još dugo biti sramota”, rekao sam.

„Znam. Jer to nije moguće. Ali, najgore mi je bilo što je policajac rekao da mu se sviđa moje lice. Kakvo je to, dođavola, moje lice, pa da policajac poput njega kaže da mu se sviđa?”

I meni se mnogo sviđalo lice g. Džozija. Sviđalo mi se više nego lice skoro bilo kog drugog čoveka kog sam poznao. Trebalo mi je dugo da to shvatim jer to nije bilo lice čoveka koji će postići brz ili lak uspeh. To lice oblikovali su more, unosni barovi, kartanje sa drugim kockarima i poduhvati visokog rizika koje je on osmislio i izveo koristeći čistu i preciznu logiku. Nijedan deo tog lica nije bio lep osim očiju, koje su bile svetlije i neobičnije plave od Sredozemnog mora tokom najsvetlijeg i najvedrijeg dana. Te oči bile su divne, a lice svakako nije bilo lepo, dok je sada izgledalo kao da mu je koža puna plikova.

„Imaš dobro lice, kapetane”, rekao sam. „Verovatno je jedina dobra stvar kod tog kretena što je mogao da primeti to.”

„Pa, sad ću se držati podalje od barova dok ne završimo posao”, rekao je g. Džozij. „Se-deo sam na trgu gde je svirao ženski orkestar i jedna devojka pevala, a to je bilo dobro i predivno. Kako se ti zaista osećaš, kapetane?”

„Osećam se prilično loše”, rekao sam.

„Nisi povredio stomak? Bio sam zabrinut kad si bio na pramcu.”

„Ne”, rekao sam. „Povredio sam leđa.”

„Ruke i noge te neće boleti, a zategao sam sada kaiš”, rekao je g. Džozij. „Neće te žaljati toliko jako. Jesi li zaista dobro pisao, kapetane?”

„Naravno”, rekao sam. „Jako je teško steći tu naviku, ali skoro je jednako teško odvići se od toga.”

„Znam da je navika loša stvar”, rekao je g. Džoz. „A rad verovatno ubija više ljudi od bilo koje druge navike. Ali, dok radiš, ništa drugo te ne zanima.”

Posmatrao sam obalu i bili smo pored krečane, blizu plaže gde je voda bila veoma duboka, a Gofjska struja gotovo dodirivala obalu. Iz krečane je izlazio dim i video sam prašinu iza kamiona koji se kretao kamenitim putem. Neke ptice nadletale su mamac. Onda sam čuo Karlosa kako viče: „Marlin! Marlin!”

Svi smo ga videli u isti mah. Izgledao je veoma tamno u vodi i, dok sam ga posmatrao, kljun mu je izronio iza velike lokarde. Bio je to ružan kljun, okrugao i debeo i kratak, a ribe iza njega skupile su se ispod površine.

„Pusti ga!”, vikao je Karlos. „Uhvatio ga je.”

G. Džoz povlačio je svoj mamac, a ja sam čekao zatezanje kanapa koje bi značilo da je marlin zaista uhvatio lokardu.

(S engleskog preveo Dragan Babić)